

A Népszövetség jogi bizottsága.

A Népszövetség első, a jogi ügyekkel foglalkozó bizottsága tegnap az egyezségi okmány tizedik cikkének megváltoztatására irányuló kanadai javaslat megvitatásánál hét tagu bizottság kiküldését határozta el, amelynek Daruvry magyar külügyminiszter is tagjává választott. A kanadai javaslat lényege az, hogy a Népszövetség egyik tagjának megtámadása esetén a tanács a maga intézkedéseit az államok földrajzi és politikai körülményeinek számbavételével állapítsa meg.

Borzeviczy beszéde.

A népszövetségi tanács szellemi együttműködési bizottsága mai ülésén a francia *Bardoux* jelentése után *Borzeviczy* Albert emelkedett szólásra. Beszédében, amelyet nagy figyelemmel hallgattak, elismerését fejezte ki a Népszövetségnek a nemzetközi szellemi együttműködés támogatására irányuló kezdeményező munkájáért. Majd felsorolta Magyarország veszteségeit, amelyek a békeszerződés következtében a szellemi munka terén érték. Különösen súlyosak azok a károsodások, amelyet a nép szelleme, élete szenvedett. A békeszerződések teremtették a legfőbb áldozatokat. A háboruban legyőzött nemzeteket nem veszik fel az akadémiák szövetségébe. Van több olyan állam is, amelyik mereven elzárkózik

attól, hogy a szomszéd államok irodalmi termékeit beengedje. A kölcsönösség alapján el kell háritani minden akadályt, amely a nemzetközi szellemi együttműködés elé gátakat emel. Az írók, tudósok és művészek békés munkával helyre fogják állítani az európai társadalom lelkének felvált egyensúlyát. A beszédet általános lelkesedéssel fogadták és mindenhol megtapsolták.

Kölcsönös segélynyújtás.

A Népszövetség harmadik bizottsága folytatta a kölcsönös segélynyújtás nemzetközi rendezéséről szóló tanácskozásokat. Az elnök közölte, hogy a Népszövetség egy jogi bizottságot nevezett ki, amely vizsgálat tárgyává fogja tenni a legutóbbi ülésen felvetett kérdést is, hogy tudvalevőleg a szövegben fekvő garanciális szerződés összhangban van-e a népszövetségi paktum határozatával. *Branting* (Svédország) különösen azt hangoztatta, hogy bár segélynyújtásról, katonai biztosításokról van szó, *igazi leszerelési terveket még nem terjesztettek be*. A Népszövetség tekintélyének hatalma nem elég nagy ahhoz, hogy a békéhez határozott garanciát nyújtson. *Lord Robert Cecil*, a szerződés kezdeményezője rámutatott arra, hogy a népszövetségi paktum és maga a Népszövetség még nem tökéletes és éppen a garanciális szerződés megkötésével jelentékeny lépést tett előre.

A hajléktalan gimnázium és a kultuszminiszter.

(A Szeged tudósítójától.) A vallás- és közoktatásügyi miniszter szűkszávu leiratot intézett a város hatóságához és közölte, hogy *hárommillió korona visszatérítendő előleget utalt ki az állami főgimnáziumnak a főreáliskola épületében való elhelyezési költségeire*. A hárommillió korona visszatérítendő előleg fejében pedig egészen lakónikus rövidséggel azt kívánja, hogy a város szereltesse fel padokkal, asztalokkal, táblákkal és egyéb tanszerekkel annyi tantermet, amennyi a reáliskola meglévő tantermén kívül gimnázium számára még szükséges és rendezzen be egy természetrajzi szertart is.

A miniszter leirata érthető visszatetszést keltett a torony alatt és annak tartalmát élénken tárgyalták már a csütörtöki tanácsülésen is, de határozatot nem hozott a tanács, mivel nem szerepelt a kérdés a tanácsülés napirendjén.

Az állami főgimnázium az egyetem idehelyezésével vált hajléktalanná. Az évtizedek óta működő jóhírű iskola Tisza Lajos-köruti épületét teljes felszereléssel együtt a kultuszminiszter ugyanis átadta az egyetemnek és azóta az állami gimnázium a piaristák gimnáziumának vendége volt. Három év keserves tapasztalatai azonban bebizonyították, hogy a két gimnázium

számára szűk a kegyesrendiek iskolája. A tanítás nem lehet zavartalan és programszerű, gyakran keletkeztek surlódások, amelyek nem igen javították a tanítás eredményét. A tanterületi főigazgató előterjesztésére a kultuszminiszter hozzájárult végre ahhoz, hogy a hajléktalan gimnázium a főreáliskola épületébe helyezkedjék el ideiglenesen, amíg külön épületet nem kaphat. Az elhelyezéssel járó költségeket azonban a kultuszminiszter a városra akarja háritani, pedig a városra egyáltalán nem tartozik a kérdés, hiszen a kormány adta át az állami gimnázium épületét és felszerelését az egyetemnek, amely szintén állami intézmény, tehát a kormánynak kötelessége a hajléktalanná tett iskola megfelelő elhelyezéséről gondoskodni. A fölajánlott hárommillió korona visszatérítendő előleg pedig nevelésesen kevés, hiszen egyetlen tanterem berendezése harminc-negyvenmillió koronába kerül.

A legsomorubb az egészben az, hogy a hajléktalan iskolák problémája rendkívül sokat árt a tanítás érdekeinek és a három éve tartó bizonytalanság után éppen ideje lenne annak, hogy a kormány változtasson a lehetetlen helyzeten. Ha másképp nem tud, hát építsen hajlékot a kilakoltatott állami iskolák számára.

„A színház nem adás-vétel tárgya.”

(A Szeged tudósítójától.) A szegedi színház ügye — sajnos — még mindig a legaktuálisabb és a legkomplikáltabb kérdés a torony alatt. Az a hiba, amit a város tanácsa elkövetett, amikor meg gondolatlanul hozzájárult *Palágyi Lajos* szerződésének *Andor Zsigmondra* való átruházásához, csak első szeme volt annak a hosszú láncnak, amely még mindig újabb láncszemekkel gyarapodik. A színház kérdése ma már tulajdonképpen nem is kulturális, hanem az illetékes és illetéktelen jogászok lényegző paragrafus, háboruja következtében tipikus jogi kérdéssé vált. Ma már nem az érdekli az embereket, hogy a negyvenéves szegedi színház hivatott kezébe kerül-e vagy sem, hanem a kávéházi törzsasztalok közönsége éppen úgy, mint az utcasarki rikkancsok jogi formulák fölött vitáznak. A város tanácsa pedig ahelyett, hogy a lehető legstírgősebben megoldaná ezt a kérdést, a halogatás eszközához folyamodott és mindig talál valami ürügyet arra, hogy — ne foglalkozzon komolyan a színházügy megoldásával.

A csütörtöki tanácsülés szintén talált ürügyet arra, hogy ne foglalkozzék a kérdéssel. Az ülésen dr. *Somogyi Szilveszter* polgármester elnökölt, aki állítólag azért szakította félbe szabadságát, hogy jelen lehessen az összekuszált színházügy kibogozásánál.

Dr. *Gádl* Endre kulturális tanácsnok röviden be-

számolt a szintügyi bizottság szerdai ülésének határozatáról. Elmondotta, hogy a bizottság érdemi határozatot nem hozott, hanem felkérte a város tanácsát, hogy az augusztus huszonhetedikén hozott tanácsi határozat alapján állapítsa meg, vajjon *Palágyi Lajos* igazgatója-e a színháznak, vagy nem. Ha a tanács úgy találja, hogy *Palágyi* szerződése érvényben van, akkor ugyancsak az augusztus huszonhetedikéi határozat alapján azonnali hatállyal bontsa fel vele a szerződést. Ezzel szemben a kulturális tanácsnok azt javasolta, hogy a rendkívüli közgyűlés határozatával egyidejűleg közölje a tanács *Palágyi* Lajossal azt is, hogy a huszonhetedikéi határozat alapján most már nyolc napon belül szervezze meg az operatársulatát, mert különben a tanács élni fog szerződésadta jogával... Bejelentette *Gádl* Endre azt is, hogy *Palágyi Lajos* csütörtökön reggel újabb beadványt juttatott hozzá és ebben „*ügy saját jogának, mint a vele szerződéses viszonyban álló Andor Zsigmond jogának megóvása érdekében*” kijelenti, hogy szerződését a város tanácsa mindezekig nem bontotta fel és a rendkívüli közgyűlés határozata nem érinti a közte és a város között fennálló szerződéses viszonyt.

Félhalkan azt is említette *Gádl* Endre, hogy *Andor Zsigmond* től is érkezett egy beadvány, de hogy az a beadvány mit tartalmaz, arról nem szőtt egy szót se. Amikor kérdést intéztünk

ebben az ügyben hozzá, kategórikusan kijelentette, hogy még maga sem olvasta el (?) *Kerülő* úton azonban mégis sikerült megtudnunk, hogy *Andor Zsigmond* mit óhajtott a tanácsból. Beadványában — értesítéstünk szerint — azt kéri, hogy a közgyűlés határozatára mondja ki a tanács a birtokonkvüliséget, aminek az lenne a konzekvenciája, hogy dacára a közgyűlés határozatának, *Andor Zsigmond* elfoglalhatná a színházat, illetve a színház birtokában várhatná meg a belügyminiszteri döntést.

Csodáljuk, hogy *Andor Zsigmond* nem kérte ki ebben az ügyben is jogtanácsosai véleményét, mert tőlük megudhatta volna, hogy egy közgyűlési határozat birtokonkvüliségét csak a közgyűlés mondhatja ki és így hiába fordul a tanácshoz ilyen irányú óhajtaival.

Gádl Endre közlései és javaslatai után különben erős, szenvedélyes vita robbant ki a tanácsülésen. *Balogh* Károly szólalt fel elsőnek és elmondotta, hogy a tanácsnak elsősorban azt kell tisztáznia, vajjon a város szabadon rendelkezhet-e a színházzal, továbbá, hogy *Palágyi* lemondott-e, vagy pedig elmozdította ott-e? Véleménye szerint a színház felett csakis a város hatósága rendelkezhetik és nem engedhető meg, hogy azzal üzérkedjék, vagy albertletbe adja valaki, mert Szeged város színháza nem lehet adás-vétel tárgya és nem engedhető meg az sem, hogy az üzérkedés következtében olyan anyagi kolonc kerüljön a meghívandó új igazgató nyakába, amely megbénítaná minden kulturális törekvését. Ezért a tanács szabad rendelkezési jogán adja át a színházat, ne pedig úgy, hogy a lemondott, vagy elmozdított igazgató kényszerítse a tanácsot arra, hogy a színházkérdést csakis oly módon oldja meg, hogy a megoldás elsősorban is az ő érdekeit elégítse ki.

Taschler Endre főjegyző ezután azt javasolta, hogy a tanács ne foglalkozzon most ezzel a kényes kérdéssel, hanem csak akkor, ha a közgyűlés hitelesített szövegű határozata rendelkezésre áll. Véleményét a polgármester is osztotta, aki szemelláthatólag nem érezte tájékozottnak magát a mesterségesen össze-vissza kuszált kulturátrány zűrzavarában. Ezért hirtelen kihirdette elhatározását, hogy a tárgyat leveszi a napirendről. „A tanács csak akkor foglalkozhatik vele — ugymond —, ha a kérdés minden részletét ismeri, addig tehát, amíg a közgyűlés vitásszövegű határozata nem tisztázódik, megfelelő határozatot nem hozhat.”

Érdeklődésünkre megtudtuk, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvét pénteken délelőtt 11 órakor hitelesítik a kijelölt városatyák, tehát minden valószínűség szerint a polgármester már pénteken rendkívüli tanácsulást hív össze, hogy végre érdemben foglalkozzon a színház körül bűnösen felidézett bonyodalom megszüntetésével.

A tanács tulajdonképpen teljesen tiszta helyzet előtt áll. A közgyűlés feloldotta az átruházási határozatot, ezzel visszavált a szerződés *Palágyi*ra, de automatikusan érvénybe lépett ismét a tanács augusztus 27-i határozata is minden konzekvenciájával együtt. A tanács ezzel a határozatával a szerződés megszegése miatt megbírságot *Palágyi*t és figyelmeztette, hogy abban az esetben, ha ezután sem tesz elégét szerződésben vállalt kötelezettségének, a szerződést felbontja és biztosítja magának a színház felett való szabad rendelkezési jogot. Ezek után nem lehet másról szó, mint a határozat sürgős végrehajtásáról. *Palágyi* számtalanszor kijelentette, hogy többé nem kíván igazgatója lenni a szegedi színháznak és a mai beadványa, amelyben jogai fenntartását közli a tanácsal, csak azt a célt szolgálja, hogy a színház elbocsátási jogát biztosítsa a maga számára. Mivel pedig a tanács a közönség rovására nem nyújthat segédkezet ilyen immorális üzérkedésekhez — „direktor nem akarok lenni, de a színházzal én rendelkezem” — a pénteki ülésen csak úgy határozhat, hogy a szerződés 17. paragrafusa és bírságotlasi határozata értelmében mindenféle terminus nélkül azonnal felbontja a szerződést, amihez joga is van, de ami kötelessége is a város közönségének és kulturájának érdekében.

— *Csongrád* város első diszközgyűlése. *Csongrád* község — mint ismeretes — rendezett tanácsu várossá avanszált. Képviselőtestülete vasárnap tartja első diszközgyűlését, amelyen a kormányt dr. *Kószó* István belügyi államtitkár képviseli.